

Guerra dels Segadors

De Viquipèdia

La **Guerra dels Segadors** és el conflicte bèl·lic que afectà bona part del Principat de Catalunya entre els anys 1640 i

Guerra dels Segadors	
Dates	del 7 de juny de 1640 al 13 d'octubre de 1652
Escenari	Catalunya
Resultat	Victòria francesa, segellada amb el Tractat dels Pirineus, que parteix Catalunya
Bàndols	
 Espanyes	 Catalunya
	 Regne de França
Comandants	
 Pedro Fajardo	 Francesc de Tamarit
 Joan Josep d'Àustria	 Josep Margarit
	 Philippe de La Mothe
	 Armand Maillé-Brézé

1652, i que tingué com a efecte més perdurable la signatura del Tractat dels Pirineus de l'any 1659 entre Espanya i França, que alienava del Principat de Catalunya el comtat de Rosselló, el Conflent i una part del comtat de Cerdanya, que passaren així a mans franceses.

Taula de continguts

- 1 Causes
- 2 Desenvolupament del conflicte
 - 2.1 El Corpus de Sang
 - 2.2 La invasió castellana
 - 2.3 Proclamació de la República
 - 2.4 Catalunya, francesa
 - 2.5 El setge de Tarragona
 - 2.6 Les campanyes militars
 - 2.7 El final de la guerra
 - 2.8 Els intents de recuperar el territori
- 3 Cronologia
- 4 Referències
- 5 Vegeu també
- 6 Enllaços externs
- 7 Bibliografia

Causes

Els Estats monàrquics absolutistes i el règim senyorial sobre el qual es basaven, provocà un conjunt de revoltes pageses que tingueren lloc a Europa al segle XVII.

A Catalunya es veié agreujat pel malestar que generà a diferents contrades catalanes la presència de tropes castellanes durant les guerres entre França i Espanya emmarcades en la Guerra dels Trenta Anys (1618 - 1648). Les tropes castellanes i italianes que havien entrat a Catalunya per combatre amb els francesos al Rosselló van causar grans mals al camp rural, actuant en determinats moments com un exèrcit d'ocupació.

Un altre detonant fou la crisi de relacions polítiques entre les institucions catalanes del Principat (Generalitat i Consell de

Cent) i la monarquia hispànica, a causa fonamentalment de les seves pretensions fiscals per sufragar les guerres en què estava immersa.

El comte duc d'Olivares, primer ministre o favorit, de Felip IV de Castella i III d'Aragó, estant obligat a cercar nous recursos financers per la corona per fer front a la política expansionista dels Àustria a Europa, proposà el 1626 un programa encaminat a obtenir dels regnes no castellans de la monarquia la mateixa contribució, tant en homes com en diners. Era l'anomenada Unió d'armes, que atemptava contra el règim constitucional català i arrossegava els catalans a les guerres exteriors hispàniques.

El 1638, el canonge de la Seu d'Urgell Pau Claris, conegut per la seva lluita contra els bisbes no catalans que sempre col·laboraven amb la corona, fou elegit diputat pel braç eclesiàstic i president de la Generalitat, mentre que Francesc de Tamarit era elegit diputat pel braç militar i Josep Miquel Quintana pel braç popular.

Al voltant del 1639, les dues causes s'entroncaren i es produí la natural identificació i solidaritat dels pagesos amb l'actitud de recel polític de les autoritats i s'anà configurant la doctrina política de l'aixecament i la ideologia popular de la revolta. Però la gran aristocràcia catalana i la cada vegada més important burgesia urbana tenien unes actituds polítiques més moderades envers la monarquia.

El mateix any, la caiguda d'Òpol i Salses en mans dels francesos i governades per alcaïds no catalans, que es rendiren, sembla, per suborn, accentuà la tensió entre la cort i el Principat. Encara que la campanya del Rosselló acabà amb la posterior recuperació de Salses el 28 de gener del 1640. El rei, temorós de nous atacs francesos, ordenà que l'exèrcit mercenari restés sobre el país, fet que produí greus incidents a petits nuclis camperols com Sant Esteve de Palautordera, Riudarenes, Santa Coloma de Farners, Palafrugell, etc.

Desenvolupament del conflicte

La primavera del 1640, Francesc de Tamarit fou empresonat per l'autoritat reial, acusat de no facilitar, des del seu càrrec, les lleves i els allotjaments. Camperols revoltats van entrar a Barcelona el 22 de maig, possiblement amb la complicitat de les autoritats catalanes, i el posaren en llibertat.

El Corpus de Sang

El 7 de juny del mateix any, en el que es coneix com el Corpus de Sang, grups de segadors entren de nou a la ciutat i s'origina un motí, en el qual fou assassinat (no del tot aclarit) el comte de Queralt i virrei de Catalunya Dalmau III de Queralt. Aquest fet marca l'inici del conflicte que es converteix de seguida en una autèntica revolta social. Fou succeït per l'anterior virrei Enric III d'Empúries que tot i gaudir de molta mala salut, va acceptar el nomenament, i per tercera vegada prestà jurament com a virrei de Catalunya el matí del 19 de juny de 1640. Després d'arrestar els dos comandants més impopulars de l'exèrcit castellà, la seva malaltia s'agreujà i moria el 22 de juliol. Catalunya estava altre cop sense virrei, i els diputats es destacaven com les úniques figures d'autoritat en un territori escombrat per la revolució.

"Corpus de Sang" d'Antoni Estruch (1907)

El 7 de setembre de 1640, els representants de la Generalitat de Catalunya Francesc de Tamarit, Ramon de Guimerà^[1] i Francesc de Vilaplana^[1] van signar el Pacte de Ceret amb Bernard Du Plessis-Besançon, delegat per Armand Jean Du Plessis de Richelieu (el *Cardenal Richelieu*) en representació de Lluís XIII de França, pel qual Catalunya havia de rebre suport militar, se separaria de la Monarquia Hispànica i quedaria constituïda com a república lliure sota la protecció del rei francès.

La invasió castellana

El setembre, l'exèrcit de Felip IV d'Espanya comandat per Pedro Fajardo, el marquès de Los Vélez, va ocupar Tortosa, que tenia una guarnició castellana al Castell de la Suda, amb un exèrcit de 23.000 infants, 3.000 genets i 24 canons^[2] i la va

convertir en el port de sortida de tropa i municions a Itàlia i el Rosselló . Avançant en direcció a Barcelona i després de les batalles del coll de Balaguer (10 de desembre) i de Cambrils, el 24 de desembre pren la ciutat de Tarragona, que Roger de Bossost^[4], baró d'Espanan, va rendir sense combatre, fugint a França en lloc de defensar Martorell, on van anar les tropes catalanes de la ciutat, mentre Josep Margarit i de Biure atacava la rereguarda a Constantí. L'ocupació fou seguida d'una duríssima repressió contra el poble revoltat.

Proclamació de la República

El 17 de gener de 1641, davant l'alarmant penetració de l'exèrcit castellà després de la derrota a la batalla de Martorell, Pau Claris al capdavant de la Generalitat de Catalunya, proclamà finalment la República Catalana, ara amb l'adhesió de la burgesia urbana descontenta per la pressió fiscal, acordant una aliança politico-militar amb França.

Catalunya, francesa

Amb les tropes castellanques ja a Sants, per tal d'obtenir l'ajuda necessària, sota les disposicions de la Junta de Guerra que es constituí a la ciutat de Barcelona i de la que formaren part, entre d'altres Francesc de Tamarit i Joan Pere Fontanella, Catalunya es posava finalment sota l'obediència de Lluís XIII de França el 23 de gener de 1641 i la Generalitat obtingué una important victòria militar en la batalla de Montjuïc (26 de gener del 1641) obligant a l'exèrcit castellà del marquès de Los Vélez a retirar-se a Tarragona on quedà assetjat durant mesos i fou rellevat com a virrei per Federico Colonna^[5].

Pocs dies després de la victòria de Barcelona, el 14 de febrer arribava l'ajuda de l'exèrcit francès de terra de Philippe de La Mothe-Houdancourt i l'armada de Jean Armand de Maillé-Brézé. El 25 de febrer es forma el Batalló del Principat^[6] d'exèrcit regular que lluitarà al costat de l'exèrcit francès, amb 5.000 soldats d'infanteria dirigits per Josep Sacosta i 500 de cavalleria comandats per Josep d'Ardena, que es pagaran amb l'impost del batalló. Tanmateix, el 27 de febrer moria Pau Claris.

Imatge al·legòrica de la secessió de Catalunya i integració a França

El setge de Tarragona

La campanya de Tarragona comença a l'abril de 1641 i s'estableix el setge el 4 de maig, mentre que el bloqueig de la ciutat per mar és efectiu el 5 de maig. Es tanca el cercle a l'interior per Constantí i Salou, però el setge és aixecat quan en el segon intent, un gran estol espanyol comandat per García Álvarez de Toledo y Mendoza va lliurar provisions a la ciutat, derrotant l'estol francès d'Henri d'Escoubleau de Sourdis.

Les campanyes militars

Els castellans envien dues columnes el 1642, la primera de 20.000 homes des de Fraga atacant Lleida i la segona de 4.500 homes des de Tarragona cap al Rosselló^[7], sent interceptats i derrotats a la batalla de Montmeló i la batalla de la Granada. Els espanyols retiren bona part de l'exèrcit que es troba a Roses per via marítima^[3] i França aconsegueix, durant l'estiu del 1642, l'ocupació de Cotlliure, Perpinyà i de Salses i amb això el control dels comtats de Rosselló i de Cerdanya, i les tropes situades al sud van atacar Montsó i Tamarit de Llitera. L'any següent, queden en mans espanyoles únicament Tarragona, Tortosa i Roses.

El Rosselló va caure completament en mans francocatalanes, i d'aquesta manera els objectius de Richelieu i Lluís XIII de França de controlar els comtats nordcatalans quedaven satisfets, i pertant es van donar per acabades les operacions principals. A més, el 4 de desembre de 1642, moriria Richelieu, i el 14 de maig de 1643, Lluís XIII, a qui va succeir el seu fill Lluís XIV, conegut com el *rei sol*, fins el 1652, començant una època de molta agitació a França que va permetre als espanyols recuperar progressivament territori al Principat.

El 1644 Felip IV aconseguia recuperar Lleida i mantenir Tarragona de l'assalt franco-català provocant la substitució de La Mothe per Henri Harcourt de Lorena. A partir de 1645 els francesos ocupen Roses, i recuperen terreny al sud, alliberant

Agramunt, Cervera i Mollerussa, sense poder travessar el Segre envaint l'Empordà, i assetjant Girona, escometent el Vallès, i ocupant temporalment Cadaqués, Castelló d'Empúries, Solsona i Berga. Tortosa es mantingué sota sobirania castellana fins al 1648, en què fou conquerida pels francesos, que s'hi mantingueren fins al 1650. La guerra de la Fronda, una guerra civil francesa durant la minoria d'edat de Lluís XIV de França va afeblir les possibilitats militars franceses a Catalunya, amb la retirada de gran part de la tropa francesa i va provocar l'avanç de les tropes castellanes.

Durant la major part de la guerra, la línia divisòria entre les dues sobiraniaes seguiria aproximadament el Llobregat amunt, i trencaria vers Igualada i Cervera i la Seu d'Urgell, totes tres de la banda francesa. Incursions des d'una i altra banda feren oscil·lar aquesta línia. Amb el Tractat dels Pirineus, França renunciava al Principat de Catalunya però s'annexionava el Rosselló, el Conflent i part de la Cerdanya. Catalunya conservava les seves institucions i les seves constitucions, però França abolia totes les dels territoris controlats.

El final de la guerra

El conflicte s'allargà més enllà de la Pau de Westfàlia (1648). Però durant la guerra, els mateixos conflictes anteriors amb els castellans es repetien ara amb els francesos. Les tropes franceses també provocaren malestar i entraren en lluita amb la població rural. De la mateixa manera, l'administració política francesa a Catalunya, tingué greus topades amb els organismes polítics i eclesiàstics catalans per no respectar les constitucions.

La campanya espanyola de 1649 va partir de Lleida de 6.000 homes i 3.000 cavallers comandats per Juan de Garay Otañez, avançava des de Lleida, passant per Vimbodí, Poblet, Cabra del Camp, Montblanc, Valls, Constantí, Tarragona, on es van rebre reforços, Torredembarra, Vilanova i la Geltrú i Sitges, deixant tropes en ella, i tornant cap a Lleida, va abandonar la costa i va vèncer en la batalla de Vilafranca el 17 d'octubre i Montblanc el 14 de novembre.

Cap al 1650 el recolzament que inicialment s'havia donat al domini francès s'ensorrava mentre l'exèrcit espanyol, Francisco de Orozco, el marquès de Mortara, avançava de nou des de Lleida i posava setge a Barcelona l'agost de 1651. El 1652 Barcelona, després d'un any de setge i l'entrada de la pesta, queia en mans de l'exèrcit de Felip IV comandat per Joan Josep d'Àustria. D'aquesta manera es posava fi al conflicte i les autoritats catalanes restaven novament sota l'obediència del rei castellà.

Els intents de recuperar el territori

Les tropes franceses encara es mantingueren a Catalunya durant set anys fins la signatura del Tractat dels Pirineus el 1659, i el 1653 el general francès Philippe de La Mothe-Houdancourt^[2] amb els catalans liderats per Josep Margarit i de Biure, un total de catorze mil homes i quatre mil cavalls^[8] entrava per el Pertús. La conferència de Ceret i el tractat de Llivia (1660) van conformar la frontera entre les dues corones.

Cronologia

- 1618. Inici de la Guerra dels Trenta Anys.
- 1626. Trencament de les Corts de Barcelona. Oposició a la Unió d'armes.
- 1639. Els francesos ocupen Salses i Òpol.
- 1640. Revolució popular contra els soldats allotjats. Corpus de Sang (7 de juny). Revolució política. Inici de la **Guerra dels Segadors**. Pacte de Ceret.
- 1640. Revolta i independència de Portugal.
- 1640-1641. Campanya espanyola. Ocupació de Tortosa, Batalla de Cambrils, ocupació de Tarragona i Batalla de Martorell.
- 1641. Lluís XIII és proclamat comte de Barcelona.
- 1641. Batalla de Montjuïc. Retirada espanyola a Tarragona
- 1641. Fracàs del Setge de Tarragona. Batalles de Constantí, El Catllar, Naval de Tarragona i 2a Naval de Tarragona

Tractat dels Pirineus

- 1642. Ocupació francesa de Montsó, Perpinyà i Salses. Atacs infructuosos espanyol a Lleida i francès a Tortosa.
- 1643. Lluís XIV és proclamat comte de Barcelona.
- 1645. Setge de Roses i ocupació francesa.
- 1648. Setge de Tortosa i ocupació francesa.
- 1649. Campanya espanyola: Lleida, Vimbodí, Poblet, Cabra del Camp, Montblanc, Valls, Constantí, Tarragona, Torredembarra, Vilanova i la Geltrú, Sitges, batalla de Vilafranca, batalla de Montblanc.
- 1650. Guerra de la Fronda. Retirada de bona part de les tropes franceses per lluitar en la guerra civil francesa.
- 1652. Les tropes castellanen ocupen Barcelona.
- 1659. Tractat dels Pirineus.

Referències

Vegeu també

- Els Segadors - Himne nacional de Catalunya

Enllaços externs

- Històries de Catalunya: La Guerra dels Segadors (<http://www.tvcatalunya.com/historiesdecatalunya/cronologia/cron103448347.htm>)
- Els segadors en mp3 (<http://www.geocities.com/versioantiga/guerra.html>)
- La Guerra dels Segadors (http://www.mhcat.net/oferta_museal/exposici_permanent/a_la_perif_ria_de_l_imperi/la_guerra_dels_segadors) al Museu d'Història de Catalunya
- **(castellà)** *Historia de los movimientos, separación y guerra de Cataluña en tiempo de Felipe IV* (<http://www.cervantesvirtual.com/FichaObra.html?Ref=1193>) Francisco Manuel de Melo (1608-1666)
- **(castellà)** *La rebelión de Barcelona ni es por el güevo ni es por el fuero* (http://eixampliada.com/php/0ea_p_e.php?dicci=Citacions&q=catalanes&p=Onsevulla&o=novetats). 1641, pamflet de Quevedo contra la revolta catalana de 1640
 - **(castellà)** «*La rebelión de Barcelona ni es por el güevo ni es por el fuero*» (http://es.wikisource.org/wiki/La_rebeli3n_de_Barcelona_ni_es_por_el_g4evo_ni_es_por_el_fuero) panflet citat a Wikisource.
- **(castellà)** *Armas de papel. Quevedo y sus contemporáneos ante la guerra de Cataluña* (<http://www.cervantesvirtual.com/FichaObra.html?Ref=26158>) Estudi detallat
- Àngela Serrano, *Josep Margarit, un patriota català a la revolta dels Segadors* [5] (<http://www.raco.cat/index.php/Manuscripts/article/viewFile/23150/92397>)

Bibliografia

- Ferran Valls i Taberner i Ferran Soldevila, *Història de Catalunya*
- Joan-F. Cabestany i Enric Bagué, *Història de Catalunya* ISBN 84-390-0125-8
- F. Xavier Hernández, *Història militar de Catalunya* ISBN 84-232-0638-6
- J.H. Elliott, *La Revolta catalana 1598-1640: un estudi sobre la decadència d'Espanya* traducció catalana de Josep Vallverdú. Barcelona: Vicens-Vives, 1966.
- J.H. Elliott, *La revolta catalana 1598-1640: un estudi sobre la decadència d'Espanya*, Publ. Universitat de València, 2006 ISBN 84-370-6344-2 [6] (http://books.google.es/books?id=rz7uMbdTVxoC&pg=PA3&hl=ca&source=gbs_selected_pages&cad=0_1&sig=hLeRq2Ra8MM51ZJbn3dICakih)
- **(castellà)** Francisco Manuel de Melo, *Historia de los movimientos, separación y guerra de Cataluña en tiempos de Felipe IV*. Servicio de Publicaciones, Universidad de Cádiz. ISBN 84-7786-021-1.
- **(castellà)** Fernando Sánchez Marcos, *Cataluña y el gobierno central tras la guerra de los segadores, 1652-1679* [7] (http://books.google.es/books?id=F1seTBCjUvIC&pg=PA9&lpg=PA9&dq=espona+1655&source=web&ots=tdVetVwa6f&sig=GX-14UTh0TD7OSi3VzhuhwI7QYc&hl=ca&sa=X&oi=book_result&resnum=2&ct=result#PPA40,M1)

Obtingut de «http://ca.wikipedia.org/wiki/Guerra_dels_Segadors»

- Darrera modificació de la pàgina: 8 juny 2009 a les 18:44.
- Drets d'autor: Tot el text es troba disponible sota els termes de la llicència de documentació lliure de GNU. Wikipedia® (Viquipèdia™) és marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc., organització sense afany de lucre segons la secció 501(c)(3) del codi fiscal dels EUA.